

Aanleg van warmtenetten: stappen en adviezen voor gemeenten

Whitepaper

De ontwikkeling van warmtenetten vormt een cruciaal onderdeel van de warmtetransitie. Het realiseren van warmtenetten is echter complex. Dat blijkt wel uit recente berichtgeving over projecten in Amsterdam en Utrecht, die zijn stopgezet door financiële uitdagingen. De succesverhalen van warmtenetten in Deventer en Zaanstad tonen aan dat, met de juiste aanpak en samenwerking, betaalbare en duurzame warmtevoorziening haalbaar is. In deze whitepaper delen we onze visie op een succesvolle aanpak.

Bij het aanleggen van warmtenetten kom je diverse uitdagingen tegen, met name de financiering, de eigendomsstructuren en de noodzaak van samenwerking tussen verschillende belanghebbenden. Denemarken is koploper als het gaat om het realiseren van warmtenetten: 63% van de huishoudens is aangesloten op warmtenetten. In Nederland is dit slechts 5%. Denemarken heeft door een combinatie van goede financieringsmogelijkheden en kennisontwikkeling een succesvol warmtenetwerk kunnen opzetten. Nederland kan hiervan leren en stappen ondernemen om warmtenetten aantrekkelijker en effectiever te maken.

Vanuit KplusV hebben we een onderzoek gedaan naar de aanpak van warmtenetten en diverse gemeenten geïnterviewd. We geven een samenvatting van de onderzoeksresultaten.

Gebalanceerde samenwerking

Je hebt als gemeente een centrale rol in het realiseren van warmtenetten. Daar is een sterke samenwerking en een doordachte rolkeuze voor nodig. Het realiseren van warmtenetten vereist namelijk een goede samenwerking tussen overheid, inwoners, ondernemers en het middenveld.

Wet Collectieve Warmte

Met de invoering van de nieuwe Wet Collectieve Warmte (WCW) krijg je als gemeente een meer sturende rol bij het bevorderen van de warmtetransitie. Deze rol kan bijdragen aan effectieve samenwerking tussen alle betrokken partijen, maar er bestaat ook een risico op een onbalans in machtsverhoudingen.

Ondersteunende rol mogelijk niet voldoende

De huidige situatie bij verschillende gemeenten illustreert de diversiteit in aanpak en voortgang bij het realiseren van warmtenetten. Gemeenten zoals Zutphen, die een actieve rol aannemen, tonen potentieel voor succesvolle implementatie van warmtenetten. Daarentegen laat het stopzetten van een project door een andere gemeente uit ons onderzoek zien dat een ondersteunende rol mogelijk niet voldoende is. Een risicodragende rol voor de gemeente en politieke rugdekking vergroten de kans van slagen.

Het kiezen van een rol door gemeenten, zoals een trekkende of ondersteunende rol, heeft aantoonbare invloed op het proces en de uitkomst van warmtenetprojecten. Het is daarom belangrijk dat je een weloverwogen rol kiest en streeft naar effectieve samenwerking met alle betrokken partijen om succesvol te zijn in het realiseren van warmtenetten.

Stappen voor gemeenten

Ons advies voor een succesvolle aanleg van warmtenetten:

1. Visie en strategie ontwikkelen

- **Beleidskader:** Ontwikkel een duidelijk beleidskader dat de rol van warmtenetten binnen je gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen vastlegt.
- **Stakeholder betrokkenheid:** Betrek alle relevante stakeholders vanaf het begin, inclusief inwoners, woningcorporaties, energiebedrijven en financiers.

2. Marktverkenning en potentie-analyse

- **Warmtevraag en -aanbod:** Voer een gedetailleerde analyse uit van de warmtevraag in je gemeente en identificeer potentiële warmtebronnen, zoals industriële restwarmte, geothermie en biomassa.
- **Technische en Economische Haalbaarheid:** Evalueer de technische haalbaarheid en economische levensvatbaarheid van verschillende warmtebronnen en warmtenetconfiguraties.

3. Financiering en eigendomsstructuur

- **Financieringsmodellen:** Onderzoek verschillende financieringsmodellen, waaronder publieke, private en publiek-private partnerschappen. Kijk naar succesvolle voorbeelden zoals in Denemarken voor inspiratie.
- **Subsidies en steun:** Maak gebruik van beschikbare subsidies en steunprogramma's van zowel de nationale overheid als de Europese Unie.

4. Samenwerking en contractering

- **Publiek-Private Samenwerking:** Faciliteer sterke samenwerking tussen publieke en private partijen door middel van heldere contracten en afspraken.
- **Transparantie en communicatie:** Zorg voor transparante communicatie met alle betrokken partijen om vertrouwen en draagvlak te creëren.

5. Technische implementatie en uitvoering

Pilotprojecten: Start met pilotprojecten om ervaring op te doen en technologieën te testen voordat grootschalige uitrol plaatsvindt.

Fasering en planning: Ontwikkel een gefaseerde aanpak met duidelijke mijlpalen en tijdslijnen om de voortgang te monitoren en bij te sturen waar nodig.

6. Monitoring en evaluatie

Prestatie-indicatoren: Stel duidelijke prestatie-indicatoren vast om de effectiviteit van het warmtenet te meten op het gebied van CO₂-reductie, kostenefficiëntie en klanttevredenheid.

Aanpassing en Verbetering: Gebruik de resultaten van monitoring en evaluatie om continu verbeteringen aan te brengen in het systeem.

Vitale Coalitie

In meerdere punten komt de essentie van een sterke samenwerking terug. Wij gebruiken het theoretische model Vitale Coalities van Dominic Schrijer van KplusV voor het opzetten van deze samenwerkingen. Het model biedt inzicht in de dynamiek van de samenwerking en de mogelijke valkuilen die kunnen ontstaan. Uit ons onderzoek blijkt dat het vormen van een vitale coalitie voor het realiseren van warmtenetten een complexe uitdaging is.

Vijf cruciale ingrediënten voor een vitale coalitie:

- Urgentie
- Richting
- Pioniers en connectors
- Rugdekking
- Middelen

De afwezigheid van zelfs één van deze ingrediënten kan het vormingsproces van een goed functionerende coalitie aanzienlijk bemoeilijken.

Drie vaak ontbrekende ingrediënten zijn: het ontbreken van connectors, het gebrek aan gevoel van urgentie en het niet rondkrijgen van de businesscase.

Conclusie

Als gemeente heb je een centrale rol in het faciliteren en stimuleren van de ontwikkeling van deze netten. Door een strategische aanpak, gedegen marktverkenning, effectieve financiering, samenwerking en continue evaluatie, kun je bijdragen aan een duurzame, betaalbare en klimaatneutrale warmtevoorziening.

Met de juiste beleidsmaatregelen, samenwerking en investeringen leveren warmtenetten een cruciale bijdrage aan de energietransitie en het verminderen van de CO₂-uitstoot in Nederland.

Meer weten?

Wij begrijpen de complexiteit van deze taak. Mocht je na deze tips hulp nodig hebben om zo goed mogelijk van start te gaan, dan staan we klaar om je te gidsen. We bieden advies en ondersteuning bij het maken van strategische keuzes en begeleiden het vormen van een vitale coalitie en het opstellen van een businesscase. Op naar een aardgasvrij 2050!

Jurgen Broeders

Adviseur Warmtetransitie
j.broeders@kplusv.nl

Thomas Ticheloven

Adviseur Financier
t.ticheloven@kplusv.nl